

Werkconferentie Nationaal Daken Plan

Bijna 100 deelnemers uit diverse stakeholdergroepen met diverse maatschappelijke belangen werkten aan de strategische agenda van het Nationaal Daken Plan (NDP) tijdens de werkconferentie op 25 september. Deze werkconferentie werd georganiseerd door het Nationaal Daken Plan i.o. (voorheen Green Deal Groene Daken), KNW Waterwerk en STOWA en vond plaats bij Waternet in Amsterdam.

Er waren pitches in twee rondes, met aansluitende brainstormrondes in kleinere groepen. Naast de [samenvatting op de website](#), geven we hieronder de opbrengsten per stakeholdergroep en maatschappelijke opgave weer. Deze opbrengsten geven inzicht voor te maken keuzes voor het Plan van Aanpak van het Nationaal Daken Plan i.o. 2020-2023. Op de laatste twee pagina's staan de hoofdlijnen en naar voren gebrachte project-ideeën voor het PvA bij elkaar.

Ronde 1. Pitches en brainstorming per stakeholdergroep

Steeds meer organisaties beginnen een visie en strategie te ontwikkelen op het gebruik van daken. In ronde 1 tijdens deze werkconferentie verdiepten we ons in de zich ontwikkelende vraag vanuit de verschillende stakeholders en wat zij nodig hebben om betere oplossingen te bieden voor deze vraag.

*Wat hebben **Woningbouwcorporaties** nodig om de maatschappelijke winst van groene daken te verzilveren?* - Egbert Kunst, Strategisch Adviseur Vastgoed, [GroenWest](#)

De opgaven zijn veelvoudig: energie opslaan, isoleren, energie opwekken, adaptatie (waterberging / hittestress), CO₂ neutraal in 2050. En het moet efficiënt, effectief en betaalbaar zijn. Het gaat om 2,4 miljoen woningen verdeeld over de Nederlandse woningbouwcorporaties. Om tot betaalbare opties te komen moeten we meer in de keten gaan samenwerken. En kijken naar onze voorbeeldfunctie: 'als het de woningcorporaties lukt, dan lukt het particulieren ook'.

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Stimuleer ketensamenwerking in de bouw
- Pas wet- en regelgeving aan om publiek-private samenwerking mogelijk te maken
- Breng corporaties in contact met industrieel ontwerpers, onderzoek & onderwijs instellingen
- Wat heeft prioriteit? Energietransitie, Circulariteit, Klimaatadaptatie? Wat levert het op? Minder rioolbelasting? Ontwikkel en afwegingskader
- Stel een algehele toekomstvisie op, visie op architectonisch geheel (ruimtelijk, community-dak)
- Structurele aanpak/ communicatie (geen eilandjes, het gaat om één groot belang, valorisatie, educatie, betrokkenheid creëren)
- Maak CO₂ afvang mogelijk: wat doet Sedum / intensief/ extensief dak?
- Breng structureel CO₂ reductie successen richting de media!
- Dak is rood-groen-blauw -> kijk naar partners die mee kunnen financieren, incl. sociale component
- Ontwikkel een integrale aanpak. "Duurzaam Dak Concept"
- Kijk voor benutting van het dak ook naar corporaties die voor middensegment kunnen bouwen en verhuren
- Ontwikkel bewijsvoering rond toegevoegde waarde en deel best practices, zoals RESILIO (t.z.t.)
- Exploitatiekosten van onderhoud op daken/gevels naar beneden brengen (veilig)
- MJOP als startpunt -> ontwikkel een gebiedsaanpak

*Wat hebben **Stedebouwers en architecten** nodig om multifunctionele dakomgevingen te ontwerpen?*

Jasper van Lammeren, architect, [LG Architecten](#)

'Is it not against all logic when the upper surface of a whole town remains unused and reserved exclusively to for a dialogue between the tiles and the stars?' aldus Le Corbusier. Voorbeelden van gebouwen die alleen maar dak zijn (uitzichtplekken) laten zien dat het dak een magische plek is. Deze ambitie moet je als architect erkennen, daar ligt onze opgave, onze uitdaging! Wij zelf moeten ambitieuw zijn en ons denkpatroon doorbreken. Het 'dak' is ruimte, is beleving, is een stuk stad, en geen blinde vlek op de kaart. Daarmee gaan we een nieuw type huis en een nieuw type stad vormgeven.

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Maak bird eye view -> opent perspectief
- Daken verbinden opschalen <- sky park
- Diversiteit - uitstraling -> meer dan sedum
- Kennis uit de markt halen? -> Keten
- Flexibel vs. Statisch; Stimuleer innovaties (techniek) en benut de ontwerpkracht
- Spreek over een vloerplint in plaats van dakrand, want 'vloer' brengt geld op, in plaats van 'dak' dat geld kost
- Businesscase -> euro's? Meerwaarde vaststellen
- Elk nieuw gebouw/dak -> grote opening -> regel media-aandacht. Bekend maakt beminde
- Veranker in Bouwbesluit/Bbl / omgevingswet, -visie, -plan.

Hoe worden groene daken vanzelfsprekend voor Projectontwikkelaars en bouwers?

Bart Louw, Manager Strategie en Research, [AMVEST](#)

Van technische installaties en onbenutte ruimte naar kwalitatieve gebruiksruimte! Daken worden steeds vaker milieutechnisch benut: zonnepanelen, waterberging en groenvoorziening. Trend naar daken als gemeenschappelijke buitenruimte (in combinatie met milieu aspecten), ook vanwege (financiële) meerwaarde door verhuurbaarheid en hogere huurprijs. Met name in hoog stedelijk gebied, vooral bij hoogbouw en relatief veel units. Anders veelal 'penthouses' met groot privé terras, in combinatie met community building en service concepten, een groot aandeel huurwoningen (want dan is er een exploitant, of zelfs één eigenaar). Vanaf eerste fase ontwerpproces opnemen (in overleg met eindbelegger / beoogd exploitant).

Voorbeelden van werkbezoek USA, gezamenlijk terras standaard bij huurcomplexen.

Voorbeelden in NL: Startmotor Rotterdam, De Syp Utrecht CS, KJ Plein Den Haag.

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Zorg voor vindbaarheid en ontsluit van alles wat al bestaat, ook internationaal: inventariseer bestaande info en onderzoek (vb. Wenen, zie [Biotopie City Journal](#)). Cafetariamodel
- Kwantificeer, bijvoorbeeld: wát doet 1m² mos?
- Rekenregels, rapportcijfer, tbv keuzes: biodiversiteit, water, polderdak, sociaal (waarden vs opbrengsten)
- Groenblauw als randvoorwaarde voor rood (gebruiksdak)
- Circulaire daken
- Multifunctionele Daken opnemen in gebiedsontwikkeling, maak 't groter
- Leven & wonen op dak: communitybuilding als sterk promotiemiddel
- Valorisatie -> concept Onderzoek / Uitvoering
- Groenfonds nieuwbouw en bestaande bouw
- Lobby, zet verhuurderheffing voor verduurzamen
- Concepten zoals leasing
- Hoe krijg je lagere kostenpost voor object en veilig onderhoud? Kijk naar Bouwbesluit/toetsingskader
- Toekomstvisie, samenwerkingsmodellen, open proces van ontwikkeling, geen topdown – geen bottom up, t.b.v. nieuw resultaatgericht geheel
- Zorgeloze afdichting: welk materiaal nodig?

Hoe kunnen Overheden groenblauwe oplossingen stimuleren en verankeren in publiek-private instrumenten?

- Kasper Spaan, Adviseur Klimaatadaptatie en Ruimtelijke Ontwikkeling, [Waternet](#)

Benut meekoppelkansen en zorg voor slim mixen van beleidsinstrumenten, hier zit uiteindelijk de sleutel! Klimaatadaptatie reguleren en borgen in beleid (o.a. via [Amsterdam Rainproof](#)). Stimuleer en faciliteer: zoek partners, ontwikkel een strategie en projecten en blijf wendbaar.

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Bouwbesluit
- Zorg voor functionele kaders en handhaving (oa Omgevingsvergunning, Watertoets)
- Laat mogelijkheden zien, licht actief voor en stimuleer burgerinitiatieven, creëer bewustwording rond het handelingsperspectief
- 1 loket voor burgers & initiatieven / ontzorgen
- Ontschotten overheid -> open pilotproces
- Digitale spelregels dakomgeving
- Het vraagt om een super ambtenaar met brede competenties
- Het is lokaal maatwerk (vb Centraal Den Haag)
- Kijk naar lessen en ervaring buitenland
- Waterlabel en financiële incentives ontwikkelen (oa via WOZ), hypotheek en subsidie (zorg en groen)
- SDE-regeling -> neem blauwe koeling op
- Zorg voor Level playing field
- Coalition of the willing organiseren
- Het gaat om de urgentie, koppelen is secundair (vb Gouda)
- Klimaatadaptatie (hitte, wateroverlast, gezondheid)
- Koppeling met CO₂ en andere thema's
- Biodiversiteit, andere taal voor 'inheems'
- Sociaal – Beleving
- SMART Cities

Hoe komen Burgerinitiatieven in beweging en welke inzet van overheden en commerciële partijen is daarbij nodig?

- Estella Franssen, projectmanager zakelijke markt, [Stichting Ulebelt](#)

Vraag: wie heeft er zelf al een groen dak? Antwoord: minder dan de helft van de aanwezigen in de zaal. In de eerste wijk in Deventer ging Ulebelt op buurt-niveau aan de slag. Het was een jaren 80 wijk met 31 woningen. Daarvan zijn 30 afgekoppeld en is 330m² dak vergroend.

Nu: met 9 buurten aan de slag, 170 woningen, er is veel belangstelling. Ulebelt legt de verantwoordelijkheid bij de buurtbewoners. Werkwijze: eindeloos uitleggen en excursies organiseren, en altijd terugkomen op de vraag: "wat kan er nu bij mij?"

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Koppel kennis bouwregelgeving met gemeente of partner. Fonds via andere ingangen zoeken
- Organiseer voorfinanciering via partners (bedrijf?)
- Stuur DM naar alle gemeenten met vraag voor gesprek. Activeer en vind lokale partner(s), bijvoorbeeld via [Circulair Friesland](#)
- Verzamel ervaringen en informatie voor draaiboek en instructiemateriaal voor buurtcoaches en afkoppeladviseurs over groenblauwe daken
- Zet informatie-loket over groenblauwe daken op met (onafhankelijke) leverancier. Over wat ze doen, hoe aanleggen, verschillen, keuzes, etc.
- Kijk oa naar [groenedakenleiden.nl](#)

Waarom een verzekeraar op groene daken inzet

Johan Ringeling, Business strateeg, [Interpolis](#)

Klimaatverandering heeft ook grote impact op verzekeren. Interpolis heeft een actie lopend met een aanbod voor inspectie en aanleg van een groen dak. Inmiddels hebben 1800 geïnteresseerden met 2400 daken ingeschreven. Denk mee over hoe schaalvergroting te realiseren!

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Werk samen met private partijen
- Toegang tot klanten
- Win-win by case
- Organiseer een actie rond 'Zelf doen'
- Ontwikkel en promoot een lichtgewicht biodivers dak
- Environmental Impact Bond

Ronde 2. Pitches en brainstorm per maatschappelijke opgave

Toenemende hittestress, wateroverlast en afname van biodiversiteit. Tegelijkertijd willen we 1 miljoen nieuwe woningen in steden en ruimte om energie duurzaam op te wekken. Zo'n 5 tot 10% van het dak wordt tot nu toe ingezet voor deze maatschappelijke opgaven, met name in de bestaande bouw is nog veel potentieel. Ook in de Nationale Omgevings Visie staat het principe van combineren van functies hoog op de agenda. In deze tweede ronde kijken we in gemengde stakeholdergroepen per maatschappelijke opgave wat er nodig is om de dakomgeving beter in te zetten voor de maatschappelijke opgave.

Welke rol kan het dak spelen voor deze maatschappelijke opgave? Is het huidige aanbod daarvoor voldoende? Welke vragen spelen er om dit op te lossen? Met welke andere opgaven koppel je mee? Hoe kun je het multifunctionele dak benutten door samen slim te stapelen? Welke kansen zie je? En welke belemmeringen kom je tegen voor opschaling?

Wat is het belang van begroeide daken voor Klimaatadaptatie?

Bert Palsma, Programma coördinator waterketen, [STOWA](#)

Drie problemen bij klimaatverandering: te nat, te droog, te heet. Er zijn drie oplossingen: water bufferen, water bufferen, water bufferen! Gevecht om de ruimte, dus het dak op is een logische keus. Zoek slimme combinaties en sturing van water: een goede logische cascade van maatregelen die elkaar aanvullen qua werkingsbereik. Werk samen vanuit welbegrepen eigenbelang en maak dat belang concreet. Vanuit eigen belang mét alle partners om tafel.

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Zoek grenzen van huidige ontwerp/functie (bedrijven)
- B.O.O.M. en functionele eis
- Prestatie <-> andere functies
- Opleiding ontwerpers
- Bufferen: van functie naar bestemming (kortere keten)
- Ontwerp -> uitvoering -> beheer
- Uitvoering <-> opdrachtgever
- Handhaving, continuïteit
- Euro's hard maken waar kan
- Belonen in andere waarden dan euro's
- Tarief differentiatie <-> gebruikers differentiatie

Welk potentieel hebben multifunctionele daken voor de Energietransitie?

Hanneke van Ormondt, [Urgenda](#)

Streven naar 100% duurzame energie in 2030, o.a. dmv 290 km² PV. Dit betekent 9 panelen per persoon (er is 400 km² aan plat dak in NL). Daarom heeft Urgenda Maatregel 10 in haar #40puntenplan: 10% van de Nederlandse daken vergroenen, dit bespaart 0,1 Mton CO₂ zie www.urgenda.nl/40puntenplan. We willen hierop versnellen en groene daken als vast en integraal onderdeel in alle Regionale Energie Strategieën onderbrengen.

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- CO₂ reductie meerjarig meetellen in CO₂ opgave
- CO₂ cijfers verschillende daken incl. compostdak
- Inclusief kosten besparing voor dakeigenaar. En dak wordt toegankelijker, www.aardehuis.nl
- Langere levensduur dak www.roofupdate.nl
- Stikstof opname groene daken als mitigerende maatregel opnemen bij Wet NatuurBescherming irt tot PAS (Programma Aanpak Stikstof)
- Zet big data in voor betere gegevens
- Verticaal groen
- Schaamdak (voorbeeld: vergroenen van overkapping snelweg)
- Draagvlak creatie voor overheidsbesluit door onderzoek / inzicht marktvaag (50% van huurders geven dat aan)

Wat is er nodig om samen een ecologische hoogstructuur aan te leggen voor Biodiversiteit?

Marloes Gout, beleidsadviseur, [Gemeente Rotterdam](#)

Hoe ziet een bij-vriendelijk groen dak eruit? Marloes presenteert een onderzoek waar zij eerder aan werkte en dat resulteerde in een checklist. Parameters: fysieke eigenschappen dak (12-20m hoog, vlak/enigszins hellend, oriëntatie = zuid), vegetatie (lokaal, inheemse, nectar en stuifmeelvoorziening), nestmogelijkheid, lokale grond / substraat, variëren substraatdieptes, weersomstandigheden, geografische locatie, management (geen pesticiden, biologisch beheer), vervuiling (weinig NOx / fijn stof), integratie met bestaand groen.

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Slim ontwerp van het dak <-> constructie
- Ontwerpers laten samenwerken en ontwerpen met ecologen
- Zorg voor vindbaarheid van ecologen
- Koppeling / contact hoveniers
- Hoe kan een gemeente biodiversiteits-corridors ontwerpen / stimuleren
- Kansen kaarten afwegingskader voor ecologie
- 'Masterplan' stad & groen: inrichting & verbinding
- Welke mate van biodiversiteit wil je? Oorspronkelijk? Inheems?
- Niveaus of stenen voor #biodiversiteit (belonen ambitie)
- We missen de 'groentaal' in de stad -> inventarisatie van wat nodig is
- Wie monitort de ecologische structuur? -> Biodiversiteitsplan beschikbaar voor gemeenten
- Koppeling studies & cijfers met praktijk: wie & hoe
- Impact biodiversiteit kwantificeren in euro's
- Hoe waarborg je kwaliteit? Resultaat, verplichting
- Hoe kun je de angst voor insecten wegnemen?
- Educatie op scholen

Hoe kunnen we de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren en tegelijkertijd voldoen aan de

Bouwopgave? – Joop Dooper, [Zoontjes BV](#)

Het huidige bouwbesluit voldoet niet aan het akkoord van Parijs. Meedenken hoe we dit NU kunnen aanpassen, hierop vooruitlopen.

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Stikstofprobleem = breekijzer MOET dit met water ook?
- In combinatie met de verdichting van de stad aanpassen van bestaande daken (incl. constructie), dit levert waarde op!
- Ontwikkel bewezen concepten door
- Het gaat om een geïntegreerde business case met maatschappelijke waarden
- Vergelijk (zachte) waardes zonder Euro
- Maatschappelijke Kostenbaten Analyse (MKBA)-> toolbox Arcadis, [Life@UrbanRoofs](#)

Hoe krijgen we de business case van groene daken sluitend voor Gezondheid?

Esther Putman, Green Deal Duurzame Zorg [Min. Volksgezondheid Welzijn en Sport](#)

De Green Deal Duurzame Zorg richt zich op CO₂-reductie, circulaire economie, verminderen medicijnresten in water, en een gezondheidsbevorderende zorgomgeving. Maar hoe overtuig je nu de zorgbestuurders? Hoe krijg je die bevoegen? 1) Het groene dak helpt de CO₂ emissie reductie doelstellingen te halen; 2) Het groene dak draagt bij aan een gezond verblijf (cliënt), maar ook een prettige werkomgeving. Hiermee wordt de instelling ook interessant als prettige werkgever/werkomgeving voor steeds moeilijker te vinden personeel.

Aanvullende onderwerpen uit de brainstorm:

- Vier bevoegenheid -> Marketing/communicatie plan
- PR – groen is goed voor je gezondheid
- Best practice show cases -> Chemotuin
- Zorg -> EMC Erasmus Medisch Centrum dak aangelegd, onderzoek, Burdorf
- Revalidatie ruimte / buitenrevalidatie
- Emotionele waarde -> Het is de norm. Welzijn en Welbevinden
- Benader via Zorgverzekeraars, banken en bestuurders
- Ontzorgen van bestuur
- Verbinden met gemeenten en ontwerpers
- Zorg in de maatschappij -> stel je dak beschikbaar
- Crowdfunding kan ook helpen om eenzaamheid te verbinden
- Interactief daken beheer -> dak therapie -> dak beheer -> ontlasten zorgpersoneel
- Delen van kennis
- Preventief beleid
- Hitte stress. Het kost ongezondheid
- Verspilling in de zorg -> het dak is verspilde zorg
- NO-REGRET maatregelen
- Hoe doen andere sectoren het
- Woningbouwcorporaties hebben veel zorgvastgoed
- Het dak is leuk!
- Je kan 't dak op: [Rotterdamse dakendagen](#)

Wrap-up: Onderdelen, activiteiten en producten voor strategische agenda NDP i.o.

Eerder is een overzicht van activiteiten en producten van het Nationaal Daken Plan gemaakt als resultaat van het eerdere werk van partners van de Green Deal Groene Daken en recente gesprekken met ministeries en sleutelspelers. Binnen deze basis willen we eind november prioriteiten stellen en keuzes maken voor een voorlopige focus. In de werkconferentie zijn ideeën opgehaald vanuit de perspectieven van de stakeholders, en de verschillende maatschappelijke opgaven voor (aanvullende) activiteiten en producten. Met een enquête inventariseren we vervolgens welke prioriteiten de partners en nieuwe vrienden stellen, en wie op welke wijze hieraan wil bijdragen.

Hieronder het overzicht van mogelijke activiteiten en producten voor het Nationaal Daken Plan, inclusief de ideeën die op 25 september naar voren kwamen:

A. Faciliteren Netwerk en Communicatie

1. **Website** www.multifunctioneledaken.nl integreren informatie van verschillende websites bundelen en zo **voorbeelden** en objectieve en eenduidige **informatie** aanbieden
2. **Helpdesk: vraagbaak voor particulieren**, doorwijsfunctie naar experts rond techniek, water bufferen en biodiversiteit
3. **Nationaal Dak Event**, jaarlijks kennis seminar
4. **Communicatieplan** met als boodschap 'Een ongebruikt dak is verspilde ruimte' / Zorg dat het daklandschap niet braak ligt, benut reguliere onderhoudscyclus daken
5. **Publiciteit** genereren **rond elk gerealiseerd multifunctioneel dak**, en zo een portfolio opbouwen van inspirerende beelden (relatie mindset, gedragsverandering)

B. Samenwerken aan Stimulerend beleid

6. **Overzicht stimulerende beleidsinstrumenten** voor overheden. Aanpak van gemeente in o.a. project duurzame daken, leren van elkaar en gezamenlijke tools ontwikkelen, ook over subsidieregelingen en nieuwe participatie aanpak (oa via omgevingsvisie) voor nieuwe ruimtelijke configuratie; cafetariamodel
7. **Advies** / position paper over meenemen groene daken in de **omgevingsvisie en -plan**, aansluiten bij de NOVI (Nationale OmgevingsVisie)
8. Pleiten voor opnemen **basiseis** minimale **draagkracht** van nieuwbouw dak in **Bbl** (Besluit bouwwerken leefomgeving)
9. **Multifunctioneel dak** **verplichten via omgevingsvisie en -plan** (oa voornemen kabinet 'Zon op dak')
10. **Gebiedsgerichte aanpak ontwikkelen**
11. **Monitoring** aandeel en **toename multifunctionele daken**
12. **Evaluatie** subsidieregeling(en) en **advies** voor inrichten **subsidiereregeling** (factsheet, voorbeelden?)
13. Informatie en **advies** over hoe groene daken te **stimuleren** in een **aanbesteding** (factsheet, voorbeelden, 'groenblauw is randvoorwaarde voor rood')
14. **Landelijke subsidie groene daken als** onderdeel van **isolatie** tegen warmte en koude (**SDE+++**)

C. Aanjagen Natuurtechnologische innovatie

15. Bouwopgave: **stikstof-neutraal bouwen**: hoe kunnen **groene daken** antwoord zijn op RvS uitspraak PAS?
16. **Prefab groen dak** dat aansluit bij 0-op meter woningen en renovatie
17. **Bomendaken** ontwikkelen
18. **Lichtgewicht biodiverse daken** ontwikkelen (bestaande bouw)
19. Ontwikkelen van **cascadedaken, watercascade** dak – perceel - gebied
20. **Slimme (combinaties van) water- en energiefuncties** op daken ontwikkelen
21. **Waterzuiverende daken** verder ontwikkelen
22. **Waterhergebruik** mede vormgeven
23. Een **hackathon** organiseren

D. Ontsluiten Cijfers en ontwikkelen hulpmiddelen

24. **Facts & Values 2.0**, continu afstemmen en bijhouden eenduidige cijfers obvonderzoeken
25. **Rekenregels** en **rekentool** die alle **kosten en baten** laat zien, en als bewijsvoering gebruikt kan worden
26. **Onderhoud en exploitatie** mee kunnen nemen in een dergelijke **rekentool**
27. Prestaties en **energiewinst** van groene daken beter **meenemen in andere rekentools** zoals **DuboCalc**
28. **Kaartontwikkeling**, kansen voor multifunctionele daken in kaart gebracht, eventueel verbinden met (big) data voor betere gegevens
29. **Afwegingskader**, stroomschema met richtlijnen voor inzicht in welke functiecombinatie op welke locatie optimaal is, welk type dak wil je waar?
30. **Dakprestaties** beter **waarderen** met (bestaande) **gebouwlabels**

E. Gezamenlijke Acties/aanpak richting doelgroepen

31. **Campagne richting particulieren**
32. **Gezamenlijke stand op beurzen** te gebruiken / **reizende** tentoonstelling over groen dak oplossingen
33. Groene daken via **tuincentra** en **bouwmarkt** verkopen en informeren
34. **Handreiking groenblauwe daken**
35. **Informatiepakket** ontwikkelen voor groen **dak (buurt) coaches** (aanleg, biodiversiteit en water)
36. **Samenwerken** met andere initiatieven voor **opschaling** zoals 'Zon op dak' (scholen), **schooldakrevolutie** en greenchoice
37. **Aanpak voor zorgomgeving** ontwikkelen
38. **Aanpak voor bedrijventerreinen** (lager ziekteverzuim) ontwikkelen, en 'verdozing' van het landschap tegen gaan
39. Meeliften met groen in de **Bajesdakrevolutie**

F. Afstemmen Onderzoek en Onderwijs

40. **Onderzoek** naar mate van **CO₂ opname** en type dak, bodem/substraat en beplanting
41. **Smart roofs** verder ontwikkelen, in combi met big data
42. **Onderzoek** naar **energiebesparing** bij luchtinlaat van **vastgoed** klimaatbeheersingsinstallaties: op groen dak vs. andere typen daken
43. **Versterken ecologische hoofdstructuur**, onderzoek en co-creatie biodiverse corridors, oa stedelijke natuur typologieën en biodiversiteit op platteland via natuurdaken
44. **Onderzoek** naar invloed op **waterstromen** met groene daken op **wijkniveau**
45. **Mate van fijn stof en ultra fijn stof afvangen**
46. Stimuleren **sociale cohesie** via groene **gebruiksdaken**?
47. **Onderzoek** naar / beter onderbouwen van relatie **groen dak en gezondheid** (van medewerkers en patiënten)
48. Inzichten **implementeren** in **vaktechnisch onderwijs**

G. Ontwikkelen Financiële Innovatie

49. Inzicht in en **overzicht** van **business cases** en verdienmodellen (met voorbeelden), inclusief meerwaarde van vastgoed door uitbreiding van beschikbare buitenruimte cq daktuin en slimme dakverbindingen
50. **Hypotheekrentekorting**
51. (gezamenlijk) **revolverend fonds** inrichten
52. Voorbeelden van **combineren van budgetten** (gekoppeld aan dak-functies), binnen en buiten gemeenten
53. Mogelijk maken om de **verhuurdersheffing (woningbouwcorporaties)** in te zetten
54. **Crowdfunding** verder **ontwikkelen**, ook om mensen en deskundigheid te verbinden